

Heinäkurppa *Gallinago media* on alueella säännöllinen syysvieras, mutta on tavattu kesällä soidintavanakin. Great Snipe is a regular visitor in autumn, but it has also been recorded displaying in summer. © Göran Ekström, Ruotsi/Sweden, kesäkuu/June.

Värtsilä Suomen itärajan pinnassa on Länsi-Euroopan itäisimpiä linturetikohteita. Sijaitseehan se jopa hieman idempänä kuin Turkin Istanbul. Paikalla on vuosien mittaan tehty havaintoja monista suurharvinaisuuksista ja siellä tavataan melko säännöllisesti eräitä eksoottisia, levinneisyydeltään itäisiä tai kaakkosisia lajeja. Eräs harvalukuisista, mutta vakituisista pesijöistä on kultasirkku, joka on vuosien mittaan houkuttellut alan harrastajia visiitille Suomen itäreunalle. Värtsilän Niiralaan avattu kansainvälinen rajanylityspaikka tarjoaa pääsyn Venäjän vähän tunnetuille lintumaille, Laatokalle, Aunuksen ja Viaan.

Värtsilän lintupaikat ovat noin 2x5 km:n kokoisella peltoaukealla, joka sijaitsee metsäisten vaarojen välissä. Alueella on kaksi lintujärveä, Sääperi ja Uudenkylänlampi, jotka rantakosteikkoineen nostavat paikan arvoa lintujen levähdys- ja pesimäpaikkana. Lintuhavaintojen kannalta tärkeintä on kuitenkin itäinen sijainti laajojen metsäaluei-

den keskellä eräänlaisena saarekkeena, johon linnut hakeutuvat ruokailemaan ja lepäilemään. Myös sijainti arktikareitillä, Vianmeren ja Suomenlahden puolivälissä, ja toisaalta vain noin 50 km kaakkoon sijaitseva Laatokka johtavat muuttoreittejä Värtsilän kohdalle.

Kevät - monilajista petomuuttoa, hanhia ja harvinaisuuksia

Kotkat aloittavat petomuuton jo varhain alkukeväällä. Värtsilän kautta muuttaa osa Vian-Karjalan vahvasta meri- ja maakotkakannasta. Parhaina päivinä maaliskuuhuhtikuun vaihteessa voi nähdä useita yksilöitä matkalennossa kohti koillista. Yllättävän usein ne lentävät tarkasti valtakunnan rajaa pitkin, ikäänkuin metsään hakattua rajalinjaa seuraten!

Huhtikuun lopulla ja toukokuun alkupuolella lämpimät kaakkoiset virtaukset tuovat Värtsilään muun ohessa mielenkiintoista petomuuttoa. Parhaat petojen päiväsummat jäävät yleensä 100-200 yksilöön, mutta tärkeintä ei

olekaan määrä vaan monipuolisuus. Eri petolajeja on havaittu huippupäivinä reilusti yli kymmenen. Myös paikallisten petolintujen määrä on parhaimmillaan noussut yli 60 yksilöön.

Värtsilässä on hyvät mahdollisuudet tavata muuttava haarahaukka. 90-luvulla puolenkymmentä yksilöä on havaittu kolmena vuotena. Isohaarahaukasta on viime vuosilta kaksi havaintoa. Suohaukat pysähtelevät saalistelemaan peltoaukealle ja mahdollisuudet sirosuohaukkojen näkemiseen ovat hyvät. Arosuohaukkoja on tavattu kuusi, joista kolme keväällä 1994. Niittysuohaukkoja on yllättäen nähty vähemmän, vaikka Venäjän Aunuksen vakituisen kannan alueelta on vain muutaman tunnin lentomatka Värtsilään. Muuttohaukkoja on parhaimmillaan ollut useampia paikallisina verottamassa alueella lepäileviä lintuparvia.

Kiljukotkia, sekä lajilleen määritettyjä että määrittämättömiä, nähdään lähes joka kevät, ja kerran stajarit on palkittu arokotkalla. Viimeksimainittu he

Värtsilän tärkeimmät lintupaikat/The main birding sites at Värtsilä: 1. Uudenkylän pellot, 2. Lehmilaidun, 3. Lintutorni, 4. Savikon pellot, 5. Niiralan pellot, 6. Uudenkylänlampi ja 7. Sääperinrannan pellot.

rättää joissakin myös katkeria muistoja. Havainnoitsijat lähtivät autoillaan yrittämään ohimuttaneen kiljukotkalajin määritystä (tulokset) ja vain yksi autollinen osui paluumatkallaan kohdalle, kun arokotka ylitti läheltä alkuperäisen havainnointipaikan. Alueen harvinaisin petolintu on kuitenkin pikkukorppikotka, joka tonki pari päivää tunkiota toukokuun lopussa 1980. Alueen petolintupotentiaalista kertoo myös parin vuoden takainen Suomen ensimmäinen aavikkohaukka, joka nähtiin Kiteellä, ei kovin kaukana näistä pelloista.

Värtsilä on koilliseen muuttavien hanhien kevätmuuttoreitin pohjoislaidalla Satojen tuhansien hanhien muuttovirran reuna hipoo monesti aluetta, mutta samanlaiseen kymmenien tuhansien levähtävien hanhien määrin kuin läheisessä Venäjän Anuksessa ei toki päästä. Peltoaukealla on kuitenkin säännöllisesti parhaimmillaan joitakin satoja Anser-hanhia ruokailemassa. Joukossa on usein jokunen tundrahamhi, joskus jopa pikkuparvina. 1990-luvulla myös lyhytnokkahanhi on tavattu lähes vuosittain. Kiljuhanhi on kovan luokan harvinaisuus, josta on vain yksi tuore havainto keväältä 1992. Hanhien määrä kasvaa toukokuun puolivälissä, kun arktiset Anser-hanhet ovat liikkeellä. Parvet laskeutuvat harvoin, mutta päiväsummat voivat kivuta yli tuhannen. Pääosa näistä hanhista on Siperiassa pesiviä metsähanhia, tundrahamimuutto kulkee keväällä kauempana kaakossa.

Arktikaa nähdään Värtsilässä rajoitetusti, koska alue ei ole vesistöreittien varrella. Suomenlahden vesilintumassat ja sepelhanhet menevät täydellä voimallaan ehkä hyvinkin läheltä Laatokan yli. Valkoposkihanhet sen sijaan voivat muuttaa komeasti Värtsilän yli. Paras muutto koettiin 23.5.1995, jolloin muutaman iltapäivätunnin aikana muutti 19 000 lintua (suurimmassa parvessa 5 100 yksilöä), joukossa kaksi punakaulahanhea.

Nopeasti ja korkealla sisämaan ylitse keväisin muuttavia arktisia kahlaajaparvia nähdään vain kylmien pohjoisvirtausten aikaan. Sen sijaan Suomen pohjoisosiin matkaavat viklot levähtävät joskus runsaslukuisina Sääperin rantamalla ja peltojen tulvalammikoilla. Toistaiseksi paras viklopäivä oli 13.5.95, jolloin pääosin paikallisina havaittiin 300 mustavikloa, 315 valkovikloa ja 750 lirona.

Värsilän kesäyö tarjoaa mahdollisuuden yllätyksiin. Pensassirkkalintu (vas.) *Locustella naevia* kuuluu alueen pesimälajistoon, kun taas viirusirkkalintu (oik.) *L. lanceolata* on satunnainen harhailija. Huomaa viirusirkkalinnun voimakkaan viiruinen alapuoli. During summer nights it is possible to hear several night-singers at Värsilä. Grasshopper Warbler (left) breeds here, while Lanceolated Warbler (right) is an occasional straggler. Note the distinctly streaked underparts of the Lanceolated Warbler. © Henry Lehto, Raisio, SW Finland, 13.6.1985 (vas./left), © Henry Lehto, Hankasalmi, heinäkuu/July 1993 (oik./right).

Paikalliset pikkuharvinaisuudet maustavat keväällä lähes jokaista havainnointipäivää. Harmaasorsa, mustapyrstökuiiri, mustatiira..., siinä lajeja, joita nähdään säännöllisesti Värsilän lintujärvillä. Lampiviklokin on nähty viidesti ja kesällä 1984 laji pesi menestyksellisesti kasvattaen kolme lentopoikasta! Uhanalainen tunturikiuru on säännöllinen kevätvieras Värsilän pelloilla, jopa toistakymmenpäisiä parvia on nähty aivan viime vuosina. Lajin itäisen muuttoreitin takia Värsilä on parhaita paikkoja Suomessa tämän lajin näkemiseen. Turturikyhykyjä havaittiin 80-luvulla vuosittain, mutta 90-luvulla havainnot ovat selvästi vähentyneet. Sinisiipitavi piilotteli lintutornin edustalla toukokuussa 1987.

Yölaulajat - kesällä kaikki on mahdollista

Värsilä on monipuolinen yölaulajapaikka, jossa pienehköllä, helposti hallittavalla alueella voi yhden yön aikana kuulla erinomaisen valikoiman yölaulajia. Kahden lähekkäisen lintujärven kosteikot ja pakettipellot reunapusikkoineen tuottavat vuosittain hyviä yölaulajahavaintoja. Yölaulajien aatelia ovat olleet viirusirkkalinnut ja pikkukultarinnat. "Viirusirkkeli" on tavattu kahdesti, joiden lisäksi on huippuvuodelta 1993 yksi lauluhavainto, jota ei ehditty näköhavainnolla varmistaa. Laulavia pikkukultarintoja on Värsilässä tavattu 90-luvulla peräti viidesti,

joista kolme Savikon pakettipelloilla. Vuoden 1995 ensimmäinen havainto 21.5. on samalla Suomen aikaisin noteeraus tästä lajista. Viitakerttusia on parhaana vuonna kuultu yli 50, satakieliä ja pensassirkkalintuja laulaa vuosittain kymmenkunta. Luhtakerttunen ja viitasirkkalintu ovat vähälukuisempia, mutta lähes jokavuotisia.

Yöhuutelijoista kaulushaikara, luhtahuitti ja ruisräökkä havaitaan vuosittain, viimeksi mainittuja on pahimmillaan narskutellut lähes 20! Luhtakana ei ole jokavuotinen ja pikkuhuitti on tavattu vain kerran. Yllättävää kyllä viiriäistä ei ole sitten 60-luvun kuultu Värsilässä.

Kultasirkut ovat pitkään olleet Värsilän kesäisiä vetonauvoja. Sääperin lintutornin lähetyksillä pesivä pieni populaatio on tunnettu maamme rajojen ulkopuolellakin. Tosin viime vuosina lajin yleinen taantuminen Suomessa on todettu Värsilässäkin. Viime kesänä havaittiin kuitenkin kolme laulavaa koirasta. Lajin pesimäympäristön parantamiseksi rantapensaikoita raivataan lähitulevaisuudessa.

Kesäyön linnuista runsaimman yleisön sai kuitenkin heinäkuussa 1989 Jänisjoen rantapensaikoissa piilottellut yöhaikara. Linnun paras havaintopaikka oli syvällä joenuoman kätköissä siten, että sen saattoi nähdä vain paikallisen kesämökin pihalta. Mökin pihapiiri oli omistajien luvalla harrastajien käytettävissä silloin, kun linnun alunperin löytäneet mökin asukkaat eivät olleet paikalla.

Syksyn pääosassa komea hanhimuutto

Syksyllä Värsilä kerää hyvän joukon pienempiä ja suurempia harvinaisuuksia. Petolintuja nähdään vain kohtalaisia määriä, koska johtolinjojen puutteessa muutto tapahtuu laajalla rintamalla. Elo-syyskuun vaihteessa Värsilässä muuttaa kaakkoon parhaimmillaan toistasataa hiiri- ja mehiläishaukkaa. Lokakuussa piekanoita matkaa samaan suuntaan enimmillään parisataa lintua. Muuttohaukat sekä maa- ja merikotkat piristävät seurantaa silloin tällöin. Tunturihaukan ohilento 13 000 hanhen lomassa 29.9.1987 edustaa syyspetomuuton parasta antia.

Värsilän kosteilta rantapelloilta on löytenyt syksyisinkin useita harvinaisuuksia, parhaimpana arotasku syyskuun alussa 1987. Isokirvisiä on tavattu enimmillään kolme yksilöä paikallisena alkusyksyllä 1994. Mustaleppälintu on havaittu kahdesti ja pikkusirkku joitakin kertoja.

Pikkuharvinaisuuksista heinäkurppa on osoittautunut säännölliseksi vieraaksi. Syksyllä 1994 kokeiltiin komppaavan koiran (labradorinnoutaja) käyttöä heinäkurppien etsinnässä. Tulokset olivat rohkaisevia, parin hehtaarin pelloilta löytyi koiran avulla peräti viisi lymyilevää heinäkurppaa. Hienoimmat seisonnat otettiin kuono väristen monimetrisen tulvaojan toiselta puolelta! Toki Värsilässäkin täytyy muistaa, että maanviljelijän leipä lähtee pellostä ja lintukomppaus tehdään siksi

ojanpientareita pitkin. Mainittakoon, että heinäkurppa on havaittu ainakin kerran keväällä soidintavana.

Syksyn kohokohta on hanhien muutto, jota silmälläpitäen Värtsilä on Suomessa eräänlainen etuvartioasema. Esimerkiksi Vienanmeren levähdysalueelta aamulla lähteneet sepelhanhien muuttoparvet havaitaan keskipäivän tienoilla Värtsilässä. Kauempaa koillisesta lähteneet parvet saapuvat Suomen ilmatilaan säästä riippuen vaihtelevina aikoina, jopa yöllä, mutta ensimmäisenä niitä voi olla vastaanottamassa Pohjois-Karjalassa. Päämuutto ajoittuu suunnilleen 20.9.-20.10. Ensin muuttavat metsä- ja sepelhanhet syyskuun puolella, sitten tundra- ja valkospohjanhanhet lokakuussa. Päämuutot tapahtuvat yleensä säätilanteessa, jossa matalapaineen keskus sijaitsee Värtsilän itä- tai kaakkoispuolella, jolloin koillistuuli ohjaa hanhimassat Itä-Suomen yli. Syksyistä hanhi muuttua on Värtsilässä seurattu järjestelmällisemmin vasta viime vuosina. Paras hanhimuutto, joka samalla on syksyisen hanhimuuton Suomen ennätys, todettiin Värtsilän Patsolassa 12.10.1995, jolloin päivän aikana havaittiin 43 000 muuttavaa hanhea.

Talvi - taigan pöllöjen aikaa

Talvella Värtsilässä on runsaasti lunta ja pakkasta, mutta peltoaukea vetää silti puoleensa mielenkiintoisia lintuja. Ympäröiville metsäalueilla soidintaa kevättalvella helmi-, viini- ja varpuspöllöjä, joskus myös lapinpöllöjä. Osa pöllöistä saapuu talvella verottamaan pakettipeltojen myyräkantaa, ja niitä voi päästä tarkkailemaan päivisinkin. Hiiripöllöjä nähdään lähes vuosittain ja lapinpöllö on viime vuosina ollut jokatalvinen tienvarsien sähkötolpilla. Parhaimmillaan lintuja on ollut 10 ja samalta seisomalta Savikossa on nähty neljän lapinpöllön vaanivan hangen alla rapistelevia myyriä.

Talvihavaintojen helmi on valkopäätiainen, joka tavattiin Uudenkylänlammella talvilintulaskennassa 1976. Varhaiskevällä 1992 havaittiin lisäksi valkopää- ja sinitiaisen risteymä, joka oli syntynyt ja rengastettu Ruotsissa, ja joka tämän jälkeen seikkaili kolmannen kerran lintumiesten hyppysiin Rönnskärin lintuasemalla.

Lintupaikkojen kuvaus

Rajavyöhyke estää liikkumisen joillakin Venäjän rajan läheisillä alueilla erityisesti kirkonkylän eteläpuolella. Rajavyöhykkeellä liikkuminen ilman asianmukaista lupaa on ankarasti kielletty.

1. Uudenkylän pelloille ajetaan välittömästi Jänisjoen itäpuolelta kääntyvästä risteyksestä kunnanviraston pihapiirin halki. Keväällä osa teistä on kelirikon vuoksi huonokuntoisia. Peltoteillä liikkua on myös huomioitava, ettei maanviljelijöiden työskentelyä ja liikkumista vaikeuteta. Ykkösen vasemmalla puolella oleva T-risteys on alueen eniten käytetty muotontarkkailupaikka. Ympäröivät pelot kuuluvat myös levähdyspaikkoina Värtsilän parhaisiin keräten runsaasti hanhia, vesilintuja ja kahlaajia tulvalammikoille. Petolinnut saalistelevät usein näillä pelloilla ja myös isokirvisiä on tavattu täällä. Kunnantalon pihalla on nähty mustaleppälintuja ja pikkusirkku.

2. Sääperin etelärannan lehmilaidun. Alueelle pääsee luontopolun parkkipaikalta karttaan merkittyä polkua pitkin, joka alkaa puron varresta

kärrytienä ja jatkuu pengertä pitkin polkuna. Penkereen ja Sääperin välisellä laiturilla on voinut liikkua vapaasti, mutta matkan varrella on syytä välttää poikkeamasta polulta. Penger soveltuu kohtalaisen hyvin muotontarkkailuun, jolloin samalla voi havainnoida Sääperillä lepäileviä vesilintuja ja kahlaajia. Isokirviset ja lampiviklot on useimmiten havaittu tällä paikalla ja luonnollisesti alueella tavatut harvinaisemmat vesilinnut ja mustatiirat.

3. Lintutornille kävellään polkua pitkin viitoituksen mukaisesti hyvin merkityltä parkkipaikalta. Tornista näkee Sääperin länsipään kosteikon, mutta muutoin se soveltuu pengertä huonommin Sääperin vesialueen havainnointiin. Puut haaittaavat muotontarkkailua.

4. Savikon pelot ovat pitkään olleet alueen tärkein paikka yölaulajille, koska paikalla on useita luonnontilaa jätettyjä peltoja. Numeron lähiympäristössä on havaittu mm. kolme laulavaa pikkukultarintaa ja viinisirkkalintu. Sääperin luoteis- ja pohjoisrannan pajukot ovat olleet kultasirkun vakiopaikkoja.

Sääperin lintutornille kantautuu pesimäaikana pikkulokkien *Larus minutus* jatkuva jäkätys. The constant nagging calls of the Little Gulls can be heard from the observation tower at Sääperi during the breeding season. © Dick Forsman, Oulunsalo, 19.5.1994.

5. Niiralan peltoja voi havainnoida rajavyöhykkeen takia vain teiltä käsin. Pellot ovat vähäisen häirinnän vuoksi usein mm. lepäilevien hanhien ja petolintujen suosiossa.

6. Uudenkylänlampi on lähinnä rantakanapaikka. Rantakanat kuuluvat myös päätielle lammen itäpuolelle. Lammen rannalle pääsee välittömästi Jänisjoen länsipuolelta kääntyvää pikkutietä pitkin, joka etenee talojen välistä ja päättyy kääntöpaikalle, joka on lähes talon pihalla. Vaikka kääntöpaikka ei sinänsä kuulu talon pihapiiriin, eikä erimielisyyksiä ole ollut, on hillitty käyttäytyminen tarpeen häiriöiden ennaltaehkäisemiseksi. Lammen eteläpäässä on rauhallisia peltoja, joilla hanhet ja rannan tuntumassa myös kahlaajat viihtyvät. Eteläpäässä on kääntöpaikalta polkua pitkin.

7. Sääperinrannan pellot järven pohjoispuolella ovat lähinnä lepäilevien hanhien ja saalistelevien petolintujen tarkkailuun sopivia, mutta tieltä näkee myös Sääperin lähes kokonaisuudessaan. Melko laajoilla pelloilla ei kulje teitä, eikä alueella tämän vuoksi ole paljon liikuttu.

Edellä kuvattujen keskeisimpien paikkojen ohella koko karttakuvassa näkyvä peltoalue kuuluu normaalin retkeilyn piiriin, ja monia hyviä havaintoja on tehty em. paikkojen ulkopuolella.

Uudenkylän pelloilta etelään oleva Räikönvaaran rajavartiotorni on alueen paras petolintujen ja hanhien muutontarkkailupaikka. Torni on kuitenkin rajavyöhykkeellä ja sinne pääsee vain erikoisluvalla. Myös Kukkovaara, joka sijaitsee runsaan kilometrin Savikon pelloilta pohjoiseen (Savikon peltojen läpi menevä pikkutie vie noin 400 m päähän huipusta) soveltuu peltoja paremmin muuttavien hanhien ja ehkä myös petolintujen havainnointiin, mutta paikallisten lintujen puuttumisen vuoksi huipulla havainnoidaan vähän. Näkyvyys huipun hakuuaukulta on erinomainen lukuun ottamatta luodetta, jossa metsä peittää näkyvyyden täysin. Pohjoiseen ja länteen näkee kuitenkin hyvin.

Lähialueet tarjoavat useita hyviä retkikohteita, joista tärkeimmät sijaitsevat Tohmajärven kirkonkylän (Kemie) tuntumassa tai Tohmajärven rannoilla. Kiteen Päätyenlahti on myös erinomainen lintupaikka.

Kiitokset

Suurikiitokset Värtsilän konkarille Matti Kapaselle, jonka rakentavat korjaukset vaikuttivat merkittävästi lopulliseen tekstiin.

As a birdwatching site Värtsilä is a 2x5 kilometers area including fields, two shallow lakes (Sääperi and Uudenkylänlampi) and the village itself. Forests dominate the surrounding area and lead many migrating and breeding birds to Värtsilä, which differs distinctly from its surroundings. Värtsilä lies by the Russian border and as it is situated even further east than Istanbul in Turkey, it belongs to the most eastern birdwatching sites in Western Europe. The easiest way to reach the exotic sites in neighboring Russia is via the recently established international frontier crossing in Värtsilä Niirala.

Birdwatching in Värtsilä benefits strongly from the arctic migration between the White Sea to the NE and the Gulf of Finland to the SW as well as from Lake Ladoga, which is only ca. 50 km SE of Värtsilä. The first two form leading lines for migrating arctic geese, ducks and waders and Lake Ladoga is also an important factor in the NW/SE migration of raptors.

The list of eastern and southeastern rarities observed in Värtsilä is fairly long (table 1.), including Blue-winged Teal, Red-breasted Goose, Egyptian Vulture, Steppe Eagle and Isabelline Wheater. Good spring migration of raptors can be observed from sites 1. and 2. (see the map). The daily numbers are no higher than 100-200, but more important is the high number of different species and the good possibilities to find rare birds of prey. Värtsilä is one of the best sites in Finland to see Black Kite and Red Kite has been seen twice recently. Harriers migrate through the fields and as many as six Pallid Harriers and a few Montagu's Harriers have been identified. White-tailed Eagle is by far the most common Eagle, the best time being early April. Spotted or Lesser Spotted Eagles are almost annual. Peregrines have recently become almost daily visitors during the peak season and Ospreys can be seen regularly fishing on Sääperi.

Small numbers of Geese and Cranes rest in the fields during the period of raptor migration. The migration of Barnacle Geese, which usually happens around 20th May can be much more spectacular, the daily record being 19 000 (including one flock of 5 100 Barnacles and two Red-breasted Geese).

After the snow has melted the fields and the lake are sometimes full of Ducks, Waders and Passerines. Marsh Sandpiper has been seen five times including breeding in 1984 (site 2.). Endangered Shore Lark is still regularly seen in Värtsilä. Red-throated Pipit is regular (although not common) in late May.

Näkymä Kukkovaaralta Sääperille.

Lake Sääperi from Kukkovaara. © Pentti Zetterberg, Värtsilä, 16.5.1987.

Taulukko 1. Harvinaisuushavainnot Värtsilästä 1986-95. Eräiden lajien osalta on lisäksi esitetty havainnot ennen vuotta 1986 (kursivoitu), sekä tuoreimpia, vielä rariteettikomiteassa käsittelemättömiä havainnot (suluissa). Table 1. Observations of rare birds in Värtsilä during 1986-95, including some observations before 1986 (italics). The table contains a few recent observations (in parentheses), which have not been verified by the Ra- Committees and therefore should not be referred to.

Night Heron (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	1		Gyr Falcon (<i>Falco rusticolus</i>)	1	
Great White Egret (<i>Egretta alba</i>)	1		Red-footed Falcon (<i>Falco vespertinus</i>)	1	1
White Stork (<i>Ciconia ciconia</i>)	8		Little Crake (<i>Porzana parva</i>)	1	
Black Stork (<i>Ciconia nigra</i>)	1		Black-tailed Godwit (<i>Limosa limosa</i>)	14	
Pink-footed Goose (<i>Anser brachyrhynchos</i>)	6	(1)	Marsh Sandpiper (<i>Tringa stagnatilis</i>)	6	1
Lesser White-fronted Goose (<i>Anser erythropus</i>)	1		Great Snipe (<i>Gallinago media</i>)	20	(>5)
Red-breasted Goose (<i>Branta ruficollis</i>)		(2)	Turtle Dove (<i>Streptopelia turtur</i>)	8	
Gadwall (<i>Anas strepera</i>)	7		Kingfisher (<i>Alcedo atthis</i>)	1	
Blue-winged Teal (<i>Anas discors</i>)	1		Shore Lark (<i>Eremophila alpestris</i>)	43	
Red Kite (<i>Milvus milvus</i>)		(2)	Richards Pipit (<i>Anthus novaeseelandiae</i>)	6	
Black Kite (<i>Milvus migrans</i>)	17	(>5)	Black Redstart (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	2	
Egyptian Vulture (<i>Neophron percnopterus</i>)		1	Siberian Stonechat (<i>Saxicola torquata maura</i>)	1	(1)
Pallid Harrier (<i>Circus macrourus</i>)	4	2	Isabelline Warbler (<i>Oenanthe isabellina</i>)	1	
Montagu's Harrier (<i>Circus pygargus</i>)	2	(2)	Lanceolated Warbler (<i>Locustella lanceolata</i>)	1	1
<i>Circus macrourus/pygargus</i>	8	(>3)	Booted Warbler (<i>Hippolais caligata</i>)	3	(2)
Steppe Eagle (<i>Aquila nipalensis</i>)	1		Barred Warbler (<i>Sylvia nisoria</i>)	1	
Spotted Eagle (<i>Aquila clanga</i>)	2	1 (1)	Lesser Grey Shrike (<i>Lanius minor</i>)	1	1
Lesser Spotted Eagle (<i>Aquila pomarina</i>)		(3)	Azure Tit (<i>Parus cyanus</i>)		1
<i>Aquila clanga/pomarina/nipalensis</i>	5		Little Bunting (<i>Emberiza pasilla</i>)		

In early June Värtsilä is a good area for singing Blyth's Reed Warblers, Thrush Nightingales and Grasshopper Warblers. During the 1990s the annual numbers have varied between 20-52, 7-9 and 6-13, respectively. River Warbler is annual in SE North Karelia and Värtsilä is one of the good sites for it. As many as five singing Booted Warblers have been observed during the last four years (mostly site 4.) and twice Lanceolated Warblers have sung in this area. In the day time one can find Scarlet Rosefinches everywhere. Ortolan Buntings are common and Red-backed Shrikes breed here. Whistling of the Hazel Grouse is often heard in the coniferous forests in May. Yellow-breasted Buntings have been annual around Lake Sääperi. but the numbers have decreased recently. In the autumn Red-throated Pipits, Lapland Buntings and Rustic Buntings are relatively common in August-September. With luck Great Snipes can also be found in the green grass fields during early September (sites 1. 4.). Rare passerines such as Richards Pipit and Little Bunting are possible. During the period from 20.9. to 20.10. the arctic geese migrate from the White Sea area to Western Europe. Typically the migration takes place in one or two days depending on the weather. If the migration starts when the wind is blowing from NE or E the migration follows approximately the SE border of Finland, but with the wind from N W or N, the route typically lies further east in Russia and the numbers at Värtsilä are smaller. The migration often starts at dawn from the White Sea stop-over sites and the first flocks often reach Värtsilä at noon and the migration usually ceases later in the afternoon. The daily record, 43 000, was ob-

served in October 1995. This is the Finnish record for the autumn migration.

The winter in Värtsilä, with thick snowcover and low temperatures, leaves little chance of survival for birds or birders! However, Great Grey Owls have been catching rodents on site 4. during the last few winters. The largest number has been 10 individuals, four of which could be seen from one single spot. Displaying Tengmalm's and Ural Owls are possible in March in the surrounding forests. Pygmy

Owls are more active in the daytime. Arctic Redpolls are frequently identified in the flocks of Redpolls during the winter. Waxwings tend to be numerous in October-December. An Azure Tit has spent one winter in the reedbeds of Uudenkylänlampi.

**Pentti Zetterberg, Wallenkatu 6 A 2,
Fin-80140 Joensuu, Finland
Jouni Pursiainen, Virkakatu 3 D 322,
Fin-90570 Oulu, Finland**

Värtsilä on Suomen varmimpia paikkoja päästä ihaillemaan arosuohaukan *Circus macrourus* kevyttä lentoa. Värtsilä is one of the most reliable sites in Finland to see the attractive Pallid Harrier. © Dick Forsman, Kazahstan/Kazakhstan, 13.9.1993.